

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " "
za četrt leta . . . 2 " "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 36 kr.
za pol leta . . . 4 " "
za četrt leta . . . 2 " "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

„Postavme Palackému pomník!“

III.

Fr. Schuselka, v mnogih rečeh tolikanj podoben rojaku svojemu Palackému, ima v predzadnjem tedniku svojem (Reform) na zavrtku iz koledarja (Wiener Bote) za l. 1877 dve sliki, drugo poleg druge, in to: Ot. Rauscherja pa Fr. Palackéga, dveh velikih pa učnih mož, ki sta si v marsičem podobna, v mnogoterih stvareh pa spet jako različna.

Palacki je sicer vedno napredoval, toda le v stanovskih svojih načelih, na vestnonravnem, kakor tudi državnem in narodnem polji. Bil je avstrijski federalist, pa Čehoslovan. Historik je do dobrega spoznal zgodovino doma in roda svojega, kako se je boril le-tá in ohranjal od nekda, v hudih časih in proti silnim sovražnikom, in ta veda mu je dajala podlago, na kateri se narod njegov naj bori sedaj, da se ohrani tudi v prihodnje. To podlago je uméno razlagoval svojim rojakom, in ti so se je radi poprijeli, se je držijo, in se je menda zvesto držali bodo.

Kedar je n. pr. l. 1848 vse norélo in se prekucevalo, posvétovali so se česki narodnjaki, med njimi Palacki, med seboj in zjediniili v programu, po katerem naj oba naroda na Češkem živita ravnopravno, in krona česka naj sklenjena ostane z vstavno monarhijo avstrijsko. Ko mu koj potem dojde pozvanje, naj pride v Frankfurt ter se vdeleži ondi priprav za domišljevano véliko državo nemško, odgovori Palacki 11. aprila 1840, da temu pozvanju nikakor vstreči ne more, in to najprej zato, ker

sam ni Nemec. „Jaz sem Čeh, pravi, roda slovanskega, in z vsim tim nemnogim, kar imam in kar premorem, oddal sem se do cela in za vselej v službo svojemu narodu. Ta narod je sicer majhen, toda odkar živí, živí sam zase posebej in samostojen; gospodarji njegovi so se od vekov vdeleževali v zvezi knezov nemških, narod pa sebe sam k narodu nemškemu ni prišteval, pa tudi od drugih vsa stotletja nikdar k njemu ni bil prištevan.“ O drugi priliki pa je povedal, zakaj v Frankfurt iti ne more, ta razlog, da težnje nemške gredo na oslavljenje, in konečno na Avstrije vničenje. Tedaj je z ozirom na male narode v teh straneh, kjer potrebujejo združenja, spregovoril Palacki, da „ko bi države Avstrijske ne bilo že od davno, morali bi si v koristi (v interesu) Evrope, da humanite same, prizadevati kar najprej, da se ustanovi.“ Pametno to pisanje je zaslovelo naglo pri prijateljih in neprijateljih Avstrije. Prijateljem so se odprle oči, da so sprevideli nasledke onih velikonemških prizadevanj in kako se jim je obašati proti njim, in ban Jelačić si je na potu proti Madjarom dotične besede o potrebi Avstrije zapisal bil na svoje zastave. Neprijatelji pa so razdraženi bili v svojih velikonemških sanjarijah, in niso nehali od tedaj z brezštevilnimi grajami in psovskami obsipati Palackega (A. Pozor čisl. 46).

V poslednjih letih zdel se je Palacki nekterim le suhoparen učenjak, družim prenavdušen narodnjak, tretjim celo nazadnjak in klerikalec. To kaže, kako lahkomišljeno ne kateri tudi velike duhove sodijo. Palacki je bil nenavadno samostojne razsodnosti.

ves pripraven drugim za vodnika, ki jih je pa vodil vedno z gotovimi razlogi. Te so Čehi pripoznavali, toraj se mu radi dali voditi. Kjer pa razlogov teh niso čislali, bil je koj osamljen, in dejal je na pr. o začetku Schmerlingove dobe: „Jaz tu v zbornici gosposki nimam nobenega pravega mesta; avtonomistom sem preliberalen, liberalcem pa preavtonomist“. Bil je prevéren in preresnoben, da bi ga mladi liberalci tedaj bili mogli pridobiti záse, in kedar koli so ga po glasovitih protinarodnih vstavbah pregovarjali, naj vendar gre v državni zbor, odrezal se jim je vsekdar odločno: „Pánové! živého mně tam nedostanete (ne dobíte)!“ Tako svéte so se mu zdele pravice naroda in kraljestva českega, da le za las ni hotel od njih odjenjati. Ponujani dobíčki, kratki in le dozdevni pa nevidezni, ti ga niso nikdar motili, kajti svést si je bil, da pravica naposled zmagati mora. To doslednost je vzel seboj v grob, in to doslednost priporoča iz groba rojakom po geslu: „Svoji k svojemu, a vselej po pravici.“

Kakor v vestno-nravnih in državopravnih zadevah, tako odločen in stanovit je bil Palacki tudi v narodnih in posebej v narodno slovestvenih rečéh. Narodu se ima kazati njegova zgodovina, in da se more povzdigniti v oliko, odlikovati se mora v lastni besedi. Kakor pri Slovénih, bile so tudi pri Čehih šole nemške, više latinske, in celo domači jezik se je pisal in razlagal le po ptuje. Bilo je v hiši grofov Šternberkov, kjer je kakor Dobrovski tudi Palacki bil velikrat gost in ljubljén prijatelj, da se Dobrovski in grof Košpar razgovarjata, češ, prepozno je že

Marko Bočar.

(Po hrvatskem priredil J. Steklasa.)

(Dalje.)

V početku mesca julija je odšel Maurokordato s 5000 ljudmi v Epir. Marko je bil s svojimi Sulioti, 300 na broju, za prednjo stražo; zanesel se je na svojo smelost in hrabrost ter namenil prodreti skoz turško vojsko k svojim zajetim prijateljem; grški vojvoda pa ga je čakal in varoval pri vasi Langadi. Kdor je poznal Bočarja, ni prav nič dvomil, da bo to srečno izvršil. Ali Marko se je moral vendar pri Plaki prvokrat v svojem življenji Turkom umakniti, ker je hinavski Gogos njegovo namero Kuršidu priobčil, ki ga je pričakoval z vso silo. Ali Marko se ni prestrašil, ampak se je vrnil hitro v vas Peto, kamor je bil po hitel tudi Maurokordato precej, ko je čul o nesreči Markovej. Komaj so tje prispeli, že jim glas cimba in vikanje naznani približevanje sovražnikovo. Naši so se brž pripravili. Četa filhelenov (Grkoljubov) sestoječa iz samih ptujih dobrovoljcev, namreč Poljakov, Švajcarjev, Francozov, Angležev, Nemcev, ki so bili prišli Grkom na pomoč; ta četa tedaj se po-

stavi v bojni red. Desno njeno krilo sta branila Vlahopulos in Gogos, levo pa Bočar. Prvi napad Rešid-paše, ki je na-nje navalil z 10.000 konjiki in pešci, odbili so Grci srečno; ali zedinivši Rešid svoje čete, povrne se proti filhelenom. V tem trenutku prestopi Gogos s svojo četo na turško stran: vsled tega se je preplašeni Vlahopulos vrnil in ustavil filhelene in Suliote same v boju s tolikimi sovražniki. Turki so precej obstopili filhelene. Ko je Marko to opazil in videl, kako ga je verolomni Gogos prevaril: obšla ga je neizrečena bol in žalost; v obupanju se zaleti v sredino Turkov ter vpije: „Bratje, nikar ne zapuščajte teh naših prijateljev. Glejte Turke, glejte Marka Bočara!“ Kjer je bila najhujša bitka, tje je hitel, kakor da bi vse vdarce hotel sam pretrpeti. Ali verni Sulioti, navdušeni po njegovem primeru, pokrivajo ga s svojimi telesi. Marko bije in poseka vse, kar mu nasproti pride, ker je hotel, da pride k svojim prijateljem filhelenom. Vse zastonj; on ni mogel zoperstati toliki sili; ves izraujen in s krvijo polit se zruši na tla; verni drugovi ga odnesó iz boja na stran, a Marko, čeravno na pol mrtev, držal je še zmeraj v svojej junaškej desnici držalo svoje čisto zdrobljene sablje.

Ko so oblegani Sulioti spoznali, da jim njihov Marko ne more na pomoč priti, predali so se Rešid-paši pod pogodbo izselenja. Tako je postal on gospodar celega Epira, in zato se je on z Omer-Virionom z vso vojsko 12.000 mož podal proti Misolongi, kamor je bil Maurokordato odšel samo s 1000 vojniki, ker so ga bili ostali zapustili, naloživši Bočaru, da Turke tako dolgo zabavlja in ustavlja, dokler on Misolongi malo vtrdi ter se za boj pripravi. To mesto ležeče pri morju je bilo takrat jako slabo proti neprijateljskim navalom vtrjeno. Zatorej so ga prebivalci iz strahu večidel zapustili ter pobegli v Morejo (Peloponez). Vseh skup, ki so orožje nosili, bilo je nekaj čez 1000 z nekoliko topovi, hrane so imeli za en mesec. Na vso srečo se je našlo v tamošnji orožnici mnogo pikov, ktere je dal Maurokordato na kolce privezati, da se je videlo, kakor da bi jih vojniki v rokah držali.

Med tem je Marko svojo nalogo verno izvrševal in s peščico Suliotov vso turško vojsko tam do meseca novembra vznemirjal in napadal. Posebno se je izkazal pri Krioneru ter Turkom pokazal, da je on še vedno stari Marko. 7. novembra je prišel v Misolongi; 7. so tje prišli tudi Turci, ter se ustavili za

misli na vzbujenje naroda českega in vse prizadevanje v ta namen je zastoj. Tedaj se razvname Palacki, in poprime kar naravnost Dobrovskega, da on ni nič českega napisal, ter v goreči navdušenosti pravi: „Če se bomo vsi vělli tako, tedaj mora se vě da poginiti naš narod glada duhovnega; jaz vsaj ko bi bil tudi ciganskega rodu in že poslednji njegov potomek, še bi pokladal si za dolžnost, delati iz vse moči na to, da bi vsaj častni spomin po njem ostal v zgodovinah človeštva.“ Tak razgovor 25. decembra 1825 je imel za nasledek, da se je ustanovil Muzejnik, in v časopisu njegovem se je po česki res oglasil tudi Dobrovski, kateri je tako slavno o jeziku slovanskem pisaril poprej le po nemški in latinski. Kdor omenjeni časopis pozná, vě, koliko je po njem storil Palacki, in koliko je z nasledniki svojimi vzbudil in povzdignil česki narod po tej poti, da so delovali mu v besedi česki. Kakor za jezik česki, tako se je potegoval Palacki v češčini za latinico ali latinsko črkopisje nasproti prejšnjemu švabskemu. Nekemu Nemcu dokazuje nekdanj, kako bogat je jezik česki, ter ga vžene popolnoma naposled rekši: Nemec, kaj če! On nima nobenega naboženstva, ni kake osebe, pa če biti vendar narod; kajti besede „Religion, Person, Nation“, ktere rabijo Nemcu, so vse tri tujke, Slovan pa ima svoje domače.

Na naslednike, mlade Čehe, mlade vnete Slovane, je prav radostno se oziral ter vedno jih opominjal k marljivemu delovanju. Kar je pri svečanosti na Zofijinem otoku priporočal mladini, ponavljal je še malo dni pred smrtjo slovesno: „Tem mladim gospodom umiraje že svetujem, naj bi se zgoodej mnoge in kaj rednega prepričevali ter v pričevanju in delovanju na očetovskem polju narodnem marljivo vztrajevali.“ Kakor je bil sam v vsem delaven, redoven in stanoviten, tako je priporočal torej z besedo in z dejanjem te tri prepotrebne lastnosti českoslovanski mladini, ako hoče kedaj dospěti do tolikanj zaželene narodne zmage. Narodne zmage želimo tudi Slovenci, a tudi mi moremo dospěti do nje le po naukih in delih, ki nam jih v izgled in posnemo daje „otac Palacký“. Na versko in pravno podlagi napredujmo v vedah in umetnijah v narodnem duhu ter delajmo z zedinjenimi močmi redovno pa stanovitno, in —

strel daleč od mestnih vrat, in ravno tisti čas je zajel mesto Jusuf-paša z ladijami od morske strani. Da bi bili Turki precej od vseh strani prijeli mesto, bi bilo gotovo propalo, ker ni bilo še popolnoma vtrjeno; ali neprenehano streljanje Grkov, izza zidov štrleči piki in gosto bobnanje poplaši Turke; oni so mislili, da je kdo zna koliko vojske v mestu. Zato je sklenil Omer-Vrione z zajetimi Grki se pogajati, misleč najbrž, da bo tako, kakor tudi pri Suli laglje svoj cilj dosegel, kakor s sabljo. Poslal je tedaj svojega pobočnika Ago-Vaslara, nekdanjega Markovega znanca, s to namero, da ga podkupi. Ali Selejski orel, ravno tako razborit kakor hraber, bil je na vitez pripravljen na prodajo, v istini pa se poslužil tega skušnjavca, da mu zaslepi oči gledé pravega stanja v mestu. Najpoprej zahteva 6 dni premirja; med tem pa je vse, malo in veliko, zidove in nasipe popravljalo, in vrh tega se je posrečilo, da je 500 vojakov iz mesta Anatolika moglo priti v Misolongi.

Proti koncu premirja pride aga Visiar zopet k Marku opominjaje ga na to, kar mu je obečal: „Potrpi malo, prijatelj, — odgovori mu Marko — moramo biti oprezní. Ta Maurokordato ima 700 Francozov, pa vēš tudi sam,

zmaga bode naša. Tako postavimo Slovenci sebi in Palackemu pomnik ali spominke najslavnejši.

Resnicki.

Rokodelstvo v srednjem veku.

VII.

Razen cehov bilo je po deželi rokodelcev, ki so bili služni plemstvu, duhovnom. Ti niso imeli cehovne pravice, imeli so jih za „nepoštené“, o teh tedaj ne govorimo. Prav taki so bili poznejši „dvorni mojstri“, t. j. ljudje, ki so od deželnega gospodarja dobili dovoljenje za rokodelstvo ali obrtnijo, pa ne po cehovnih določbah, ki tedaj niso veljali za dobre ali popolne. Dandanes se pa mojstri trgajo za naslov „dvorni krojač, čevljar, zlatar“ itd.

Kar je bilo tu rečeno, velja tudi o takih cehih, pri katerih je bilo pomočnikom prepovedano ženiti se, ker so vedno le pri mojstrih stanovali. Je pa še nekoliko spregovoriti o cehih, pri katerih je imel pomočnik navadno svoje lastno „kurišče“, t. j. svoj lastni dom. To so bili cehi suknarjev, rokovičarjev, zidarjev in tesarjev. Za to rokodelstvo je bilo treba toliko denarja ali kapitala, da je le malo število od doma premožnih pomočnikov imelo upanje, da bodo kdaj na svojo roko prevzeli to obrtnijo. Ker pa je zakon namen človeka, je bila teh cehovnikov pomočnikom ženitev ne le dovoljena, ampak v časih jim celó zapovedano pridobiti si pravice meščanstva.

Za ta namen je vredba stavbne obrtnije posebno mikavna. V srednjem veku so pridobili po pametni vredbi dela pripomočke brez poznanja parne moči izpeljevati čudovite, velikanske stavbe, kakor so krasne stolice (domi), pri katerih so po več stoletij delali. Tu se je osnovala tako imenovana „koča“, ki je bila dandanašnji tovarni (fabriki) zeló podobna. Obsegala je celo vrsto delavnic posameznih za delo potrebnih rokodelstev. Na čelu vsega stal je arhitekt (stavbeni umetnik), ki se je, se ve da, moral izučiti v svojem stroku in je bil pri cerkvenih stavbah večkrat menih. Pod njem je bila vsaka delavnica samostojen organizem, kateremu na čelu je bil mojster, pod katerim so „parlirji“ („polirji“, kakor se jim dandanes pravi,) ali stari pomočniki (starešine)

kako so ti ljudje oholi; naših vojakov je 2300, počakaj tedaj še nekoliko dni, dokler vseh ne podkupim.“ — Naj bode. Marko se ni še nobenkrat zlagal, ali zaveži se mi s prisego, koje še nobenkrat pošten človek ni prelomil. — Bessa — ia — bessa (vera za vero) Marko! „Bessa — ia — bessa slavní aga!“ odgovori Bočar, ter ves zmešan odide od Turčina, pokrije si z roko od stida zarudelo lice in žalostno izdihne. —

Med tem sta poslala pa tudi ostala dva turška vojvoda svoja vohuna k Maurokordatu, opominjaje ga, da se jima proda. Ali vsaki od nju je hotel, da se naši junaci njemu vdado, ker si je vsaki želel to čast prisvojiti, da jih je on na to pripravil. Tako se je naredil razpor med Turci in to pogajanje se je zakasnilo do 24. nov., koji dan je v Misolongi prispelo 1200 Grkov, vsi hrabrega srca, jake desnice. Vse se je po sreči ravnalo, ker je poslušal pošteni Maurokordato v vsem svēt umnega Bočara. Med tem pa dobi Omer-Vrion poročilo, da se je vzdignila na novo vsa zapadna Grška, in Thir-Abas mu naznani, da Arbanesi rajše hočejo lakote umreti, kakor proti Bočaru se vojskovati. Tako so ga spoštovali in trepetali pred njim. Omer-Vrione se je zbal, da bi ga

ukazovali pomočnikom. Slednjič bili so, se ve da, tudi učenci.

Tu imamo izdelovanje na debelo, ki bi imelo biti izgled našim tovarnam. Na čelu vsega je stal umetno in strokovnjaško ter tehnično skušen nadmojster. Za njim so bili za posamezne oddelke mojstri, pomočniški starešine, pomočniki in učenci. Tako bi moralo biti tudi po naših tovarnah: tehnično učen in skušen vodja, ravno tako tehnično izučeni in skušeni delovodje in pomočniki, slednjič pa učenci, ki se morajo učiti.

Delavnične „koče“ nas učé dalje, da ni bilo le naši fabriški obrtniki podobni věliki obrtniki mogoče, pridobiti si organizacijo ali vredbo, temveč učé nas dalje tudi, da izdelovanje na debelo mora imeti tudi več prostora za delavce, kakor rokodelstvo, da pa to izdelovanje na debelo na večem prostoru, kakor je eno mesto ali celó en okraj, utegne sebi primerno, omejeno vredbo zadobiti.

Od l. 1452 do l. 1454 je stavbeni mojster strasburške stolice, Dortzinger, napravil zvezo vsega nemškega stavbenstva. Pravila so bila ob shodu v Regensburgu določena. Ob takih shodih so jih pregledovali in popravljali.

Po teh je bilo čvetero glavnih „koč“ ali združeb, v Strasburgu, Kolonu, na Dunaji in v Curihu. Strasburško je bilo prvo. Delovodja pri stolici je bil nadnačelnik zadruga kamnosekov in je veljal po redu, kterege je cesar Matija l. 1613 potrdil, za prvega sodnika o kamnoseštvu. Še le 1789 je „koča“ na Dunaji razsojevala po vsem okrožji svojem, določevala kazni itd.

Bi se li ne dalo naše věliko obrtnijstvo po tej meri vravnati?

Jugoslovansko bojišče.

Kako odločilna in za Srbe znamenita je bila zmaga pri Aleksincu, razvidi se še le iz natančnejih poročil. Ejub paša je zgubil svojo zalogo in Turki so bežali vse križem, da bi rešili svoje življenje. Narodna skupščina je vsled tega Černajevu sklenila poslati zahvalno adresu in je zahvalo izrekla tudi vsem narodom, ki so z denarji podpirali Srbsko. Vojakom pa, katerim je vsled prejšnjih nezgod že vpadalo srce, je zrastel zopet pogum in Černajev je 26. t. m. Turke prijel med Dobru-

Grci ne zajeli, in ko je videl, da mu vojska omaguje vsled deževnega vremena, mrzlice in zime, odloči občni juriš (napad), ter izbere za to grški božič, misleč, da bode takrat Grke v cerkvi našel. Ali nek grški vohun to naznani Bočaru, in on svojim zapove, da naj se cerkve zapró, da naj bodo vsi pod orožjem, samo zvonovi naj zvoné na znamenje, da se sovražnik približuje. Te zapovedi so se točno izvršile. V odmerjenej dobi prihrumé Turci do mesta; neka četa se je bila že popela na zid ter je tamkej že polomesec postavila; ali Marko jo krepko napade in s pomočjo svojih vojakov vse pomeče v obkop ter še sam skoči za njimi. Nove čete navalijo na nje, pa tudi te so bile odbite in Grci so se vrnili kot zmagovalci v mesto. Drugi dan je bila vsa okolica mestna z mrtvimi telesi pokrita, Grci pa so zgubili samo šest ljudi. Človek bi tega še verovati ne mogel, da bi ne bili tega potrdili mnogi tuji samovidci. To se je zgodilo 6. januarija 1823, in 13. tistega mesca so Turci, ki si niso upali mesta več prijeti, kar pobegnili, popustivši v taboru mnogo topov, možnarjev, smodnika in svinca. To vse so Grci pobrali in spravili ter udarili za Turci. Le-ti so bežali tako na vrat na nos, da se jih je potopilo na

jevcem in Katunom. Tudi so se začele delati priprave za pozimsko vojsko. Vnanje vlade pa na vso moč skušajo med Srbi in Turki napraviti mir in „Agence Havas“ je poročala, da so se o glavnih rečeh med seboj že porazumeli, kar pa po nekem telegramu praške „Politike“ ni res. Mogoče, da je bila Srbska pred zadnjo zmago voljna skleniti mir, zlasti če je Črnagora, kakor piše „P. L.“, Srbom rekla (česar pa ne verjamemo), da je ni volja tujih zgub poravnati, ampak da hoče po srečni vojski skleniti ugoden mir; po zadnji veliki zmagi se bodo pa tudi Srbi dvakrat premislili, preden se bodo vdali, vzlasti ne bodo sprejeli nobene pogodbe, vsled ktere bi bili na slabšem kakor pred vojsko.

Mir bi za Srbsko še prej ne bil neugoden, če bi bila ona v vojski premagana, ker so bile po poročilu „D. Ztg.“ vnanje vlade, v soglasju z vlado angleško sklenile, da pravne razmere med Srbsko in Turčijo morajo ostati, kakor jih je določila pogodba l. 1856. Tudi Turčija, kakor piše „Fremdbl.“, bi temu ne bila oporekala, in bi bila le zahtevala, da naj se tudi od nje nič ne tirja, kar bi bilo veljavni v Bosni in Hercegovini na kvar, ali celo v zgubo nekterih delov dežele njene. Vnanje vlade bodo od Turčije neki tudi zahtevale izvršitev državnih prememb, ki so za prebivalce kristijanske silno potrebne. A da se bo to res zgodilo, bodo morale trdo prijeti Turka, ki se za storjene obljube, ki so kristijanom na korist, dosti ne zmenj. Vlada turška hoče zadušiti vstane, ga pa s krivičnostjo in neusmišljenostjo svojo še pospešuje; njene gosposke stiskajo rajo, kar le morejo; kakor so nedavno Turki razsajali na Bulgarskem, tako zdaj razsajajo v Macedoniji; bašibozuki se vlačijo po deželi ter kolejo in ropajo, kakor se jim zljubi, gosposke pa zapirajo najbogatejše in najveljavnejše kristijane in jih spravljajo s pota, da živa duša ne vé, kaj se je z njimi zgodilo.

Kako malo je Turkom upati, priča tudi to, da so ustrelili tudi več srbskih zdravnikov, ki so ranjene obvezovali. Med ubitimi sta tudi Dokič in Štefanovič, ki sta bila skoro najboljša vojaška zdravnik.

V pripoznanje za zasluge v zadnji bitvi je knez Milan polkovnika Protića in Kamarova imenoval za generala in misli to tem begu v reci Aheloju čez 1700. Posle te zmage so se vrnili Grci popevaje v mesto Misolongi.

Lahko si more vsak misliti, s kakšnim navdušenjem sta bila sprejeta Maurokordato in Bočar v Astrosu, kamor sta bila odšla meseca aprila na narodni grški zbor. Tukaj je bil izbran Marko za vrhovnega vojvodo Etolije in Akarnanije.

Komaj se je bilo nebo nad grško zemljo malo razvedrilo, zbrali so se zopet temni oblaki in pretila je črna nevihta, ki je žugala pokončati vso Grško. Mustafa-paša se je tistega leta proti koncu meseca julija Grškej bližal z 20.000 vojniki. Tako velika vojska ni bila še nobenkrat tako hitro napadla te zemlje. Vrh vsega tega pa ste bili Etolija in Akarnanija brez vse vojske in mnogi stotniki so sklenili s Turkom pogodbo neutralnosti. Ali še največa nevarnost je pretila Grkom, ker se je bila med njimi vnela nevarna nesloga. Moreja je bila v stranke razcepljena; v Tripolici so se Grci med seboj klali; Kolokotroni in Maurokordato sta se borila za vrhovno vlado; starešinstvo ni imelo predsednika, izvršujoči svet nobene važnosti, vojvode niso imeli vojskovodij, blagajnice ne denarjev. (Konec sledi.)

storiti tudi s Horvatovičem, ki je k slavni zmagi največ pripomogel.

Iz Odeze je k vojni srbski zopet došlo 70 ruskih častnikov, ki že te dni odidejo na bojišče.

Iz Dalmacije poročajo, da so Turki zopet pri Osojniku predrli na avstrijsko zemljo ter odgnali veliko živine in drugega blaga avstrijskih državljanov. Ali se bodo tudi zdaj izgovarjali, da niso vedeli za mejo našo?

Novi telegrami poročajo iz Belgrada, da je 27. t. m. pred Aleksincem boj prenehal, ker sta bila oba dela preveč utrujena. V zadnjih bitvah so izgubili Srbi okoli 1000 mrtvih, ktere so pokopali. Dne 28. t. m. se je boj na novo vnel. Srbi so prijeli Turke in jih potisnili čez Topolnico nazaj proti Nišu. Iz trdnjave belgradske je odpeljalo se 6 topov za kroglo po 72 funtov v Aleksinec.

V Pešti so bili prijeli več ruskih častnikov, ki so bili na poti v Srbijo, ter jih internirali. Zdaj pa so jih zopet izpustili in jim izročili potne liste rekoč, naj gredo kamorkoli jim drago. Madjarski „Naplo“ se zaradi tega togoti nad vlado, češ, da take bojne robe ne gre puščati čez mejo na Srbsko. — Iz Berlina se naznanja, da so ruske južne železnice zaprte, ker se neprenehoma vozi blago za mejo srbsko.

Nada do miru čedalje bolj upada. Angleška sila v Turka, naj bi storil mir, ali Turčija je še vedno prevzetna in pravi, da s Srbijo ne more drugače miru skleniti, kakor s puntarjem, namreč če se Srbija podvrže in miru prosi. „Stolz lieb' ich den Spanier,“ si mora človek misliti zdaj, ko se Turku tako slabo godi.

Zmaga Srbov pod Aleksincem je bila, kakor se zdaj natančneje vé, večja nego se je prej mislilo. Ejub-paševa armada je bila namreč 100.000 mož močna. In vso to moč so Srbi razbili!

Politični pregled.

V Ljubljani, 30. avgusta.

Avstrijske dežele.

Dunajska „Oesterr. ung. Wehrztng.“ je nedavno priporočala, da naj Avstrija v zvezi z Rusijo reši turške zadeve. Neprijatelje Slovanov je to jako osupnilo. „P. Ll.“ se čudi, da si vojaški list drzne vnanjemu ministerstvu svete dajati, „A. Allg. Ztng.“ pa se z Dunaja poroča: „Čudno je, kar piše „Oesterr. ung. Wehrztng.“, in sicer zaradi tega čudno, ker je list v zvezi z državnim vojnim ministerstvom. Priporoča namreč, da naj se v zvezi z Rusijo nemudoma reši izhodno vprašanje in cesarstvo turško razdene. To zahtevanje je dosedanja politiki avstrijski tako nasprotno, da bi ga človek imel za čudno misel kakega posameznega človeka, če bi ga ne priporočal vojaški list, ki hoče biti glasilo vojne in o katerem smemo soditi, da naznanja misli vsaj posameznih vodilnih grogov.“

Na Českem so okrajna glavarstva razrešila odbore, ki so nabirali milodare za ranjene Srbe, češ, da sestava teh odborov je protipostavna. Če bi bilo gospodom samo za društveno postavo mar, bi odborov ne bili zatrli, ker se dajo upravne napake odpraviti, ne da bi se dotična reč zadušila, prav dobro omenja „Vaterland“.

Hrvatski sabor je 28. t. m. po 14-dnevnem prenehanju zopet začel zborovati.

Na Ogrskem in Hrvatskem še vedno zapirajo narodnjake srbske. V Oseku so 27. t. m. prijeli in v Zagreb odpeljali pred-

sodnika tamošnje kupčijske zbornice, Aksentievča, pri katerem so našli več Militičevih pisem, v Čurogu pa učitelja Jankoviča, ki je bil eden najnevarnejših (?) agitatorjev srbske mladine. V Budapešti so bili prijeli in zaprli tudi 5 ruskih častnikov, pa jih na povelje policijskega načelnika kmalo zopet izpustili.

Vnanje države.

Ruski car je pri odhodu iz vojaškega tabora v svojem govoru rekel, da hoče na vsak način ohraniti mir, dasi se časti noče tvezati. Iz tega pa vendar še ne sledi, da bi bila vojska že odstranjena. „Ljudstvo marveč vse gori za sobrate svoje na jugu, in če bi Turčija ne hotela sprejeti svetov velikih držav, pravi „P. C.“, morala bi se siliti (z vojsko).“

Na Francoskem bil je katoličan grof Munčigar, čigar volitev je bila skupščina nedavno zavrgla, v Pontivy zopet izvoljen; v Guingampu je zmagal republikanec Hyon proti legitimistu Lucingenu. — Vlada je zapovedala, da se ima to leto vse prebivalstvo francosko popisati in sošteti.

Angleško brodovje še vedno stoji v besiški luci na azijskem pomorju pred vodom v Dardanelski proliv. Pravijo, da se tam mudi na prošnjo vlade turške, ki je prepričana, da bode vsled hude bolezni sultanove kmalo treba drugega vladarja in za ta primerljaj noče biti brez vsega varstva. — Nedavno je neka ladija dvema kupcema na Malti pripeljala čez 900 centov smodnika, ki ga gotovo ne bosta prodala Turkom, ampak najbrže prebivalcem otoka Kandije.

Španski republikanci so začeli zopet rogoviliti. Pravijo, da so zasledili neko zarotbo in v Pampeluni in Navari so zaradi tega ustrelili dva vojaka. Bivši ministri so bili te dni pri Ruizu Zorili v Parizu, kjer so sklenili, da Španjsko razdelé v okraje, katerih vsakemu bode eden izmed njih na čelu, da razširja republikanska načela. Francoski republikanci so neki obljubili podpirati jih z denarji. Odkar se je republika ustanovila na Francoskem, imajo španski republikanci veliko upanja, da jo vpeljejo tudi na Španjskem; potem pa pride na vrsto Italijanska, če monarhije tam še prej ne odpravijo kakor na Španjskem.

Izvirni dopisi.

Iz Borovnice, 27. avgusta. Strašen dež je bil 25. avgusta tukaj pri nas, vsled ktere je nastala tako velika povodenj, da je naj starejši ljudje ne pomnijo v tem kraju. Ceste in gozdna pota je nam čisto raztrgalo, veliko mostov pobralo, nekaj mlinov je voda odnesla in pri žagah jezove čisto pokončala; konoplje, ki so bile po senožetih pogrnjene, je vse pobralo; ker jih pa tukaj dosti pridelujejo, si morete misliti, koliko škode ljudje imajo. Veliko njiv in senožeti je tako s peskom zasulo, da si ga ljudje ne upajo proč voziti. Neki kmet iz bližnje vasi Brezovice mi je pravil, da je na eni sami njegovi senožeti več peska ko za 1000 voz. Lahko si tedaj mislite, da se ni nič lotiti proč spravljati, ampak skoro kar vse pustiti. Tudi je voda vzela veliko krlov in dilj s tukajšnjih žag; škoda je tedaj neizmerno velika in lahko rečemo, da tudi pri nas smo pogoreli, ker smo bili od spomladi noter skorej do kresa zmeraj v vodi, potlej je bila živina skoz 6 ali 7 tednov na gobcih in parkljih bolna, in si eni še naj potrebnih reči niso mogli pripeljati; potem je pa nastala taka suša, da je hotelo vse zgorjeti, in zdaj pride še ta strašna povodenj, tako da

je skoro vse vničeno; belega žita nismo še na polovico tega namlatili kakor sicer, jesen ne obeta nič, in vendar bo treba skrbeti za davke in za novo šolsko poslopje, katero bo že skoraj dodelano. Mi upamo, da nam bodo davek saj kaj polajšali, ker smo tako hudo poškodovani: da moremo reči. Preljuba Borovnica, slovanska si ti! ali kaj nam pomaga, ker si obrana do kosti!

Iz Budanj nad Vipavo, 23. avgusta. (Požar.) V soboto 19. t. m. zjutraj ob 3/4 9 ure naznanil nam je plat zvona požar. Gorela je namreč v pičlo četrto ure oddaljeni vasi, v Dolgi poljani hiša vdove Barb. Češnik-ove. Zgorela je hiša, hlev, orodje, seno, obleka, z eno besedo, razun živine, ki je bila ravno na paši, skoro vse. Prišli so sicer na pomoč ljudje iz Zapuž, Šturije in Ajdovščine, toda zavoljo suše in pomanjkanja vode, pa ker tudi nobene brizgalnice ni bilo zraven, ni bilo moč dosta gasiti. Sreča je le to, da je stala hiša konec vasi in da je bila tisti dan precejšnja burja, ktera je plamen ravno iz vasi ven pihala, sicer bi bila cela vas pogorela. Sodi se, da je ogenj nastal vsled slabega zidanja, ker je bil v dimniku vzdignjen lesen tram, kateri se je najbrže vnel in od njega seno, ki je bilo pod streho hranjeno.

Nesrečna vdova ni bila zavarovana, in še tem hujše jo zadene nesreča, ker mora skrbeti za 76 let starega tasta in četrto otrok, ki so še le 16, 13, 10 in 5 let stari.

Nujna pomoč je gotovo tudi tu zelo potrebna. (Darove bomo radovoljno sprejemali in odraščevali. Vred.)

Domače novice.

V Ljubljani, 31. avgusta.

(„Turški list“) se huđuje nad našim članom „protijugoslovanska liga in Obzor“ ter sumi naše avstrijske rodoljubje. Med točkami „Slovenčevega“ programa je tudi ta, da se hoče poganjati za ponosno in mogočno Avstrijo. To je „Slovenec“ tudi vsikdar zvesto spolnoval; neprestrašeno je zagovarjal edinost in skupnost dežel avstrijskih in krepko spodbijal vse, kar bi jo utegnulo pripraviti v škodo ali nevarnost. Da pa madjarska samopašnost, katero v omenjenem članku šibamo in ki je Avstrijo raztrgala na dva kosa ter pri vsaki priliki gleda le na dobiček madjarski, državi ni v moč in slavo, to z nami zdaj trdijo celo tisti, ki so v začetku razdelitev Avstrije v Cislo in Translo zagovarjali, to priča tista „turškemu listu“ dobro znana svojat, ki je drzno rekla, da naj Avstrija le razpade, če ona v njej več ne bo mogla gospodovati. Takega rodoljubja mi res nimamo, pa se ga od „turškega lista“ in njegovih privržencev tudi nočemo učiti, in gorje Avstriji, če bi pri njej tisti veljali za rodoljube, ki javno oznanjujejo njen razpad. — Prav pobalinsko neumna je pa opomba „turškega lista“, da je na naš članek oglasovitem Vestenecku odgovorila policija z zasluženom konfiskacijo. Konfiskacija dokaže nam ravno tako malo, da pisali resnice prav, kakor malo se zavrne govornik s tem, da se mu ukaže molčati. Ko bi „Tagb.“ ne pisal toliko laži, ki nas silijo k odgovarjanju, bi pač mi ne doživeli toliko zaseg. Tako očitane se imenuje po nemški „frotzeln“, razumite?

(Po ljubljanskem mahu) je zopet povodenj in, kakor nam tožijo prebivalci, je jesenski pridelek, krompir, zelje, fižol, turščica itd., ves vničen. Rečeve preganja nesreča za nesrečo.

Razne reči.

— Nova čitalnica. Z Vrhnike se nam piše: V nedeljo 3. septembra ob 7. uri zvečer imela bode naša na novo ustanovljena čitalnica volitev v odbor. Posvetovali se bodo tudi v naročbi časopisov in o drugih zadevah. K tej seji vljudno vabi

Začasni odbor.

— Severno-amerikanski sovražnik krompirja že v Evropi! Ravnokar je kmetijskim družbam od c. kr. ministerstva za kmetijstvo došel dopis, naj razglasijo po časnikih, da je krompirjev žužek „koloradovec“ imenovan, se iz Amerike na ladijah čez morje pritepel v Nemčijo in Švedsko, kjer je na več posestvih ves krompir pokončal. Vlada avstrijska je tedaj ostro ponovila prepoved vvaževanja krompirja in družih sumljivih stvari iz severne Amerike, in naroča zdaj kmetovalcem pazljivim biti, da ne dobimo novega tujega sovražnika v naše dežele.

— Milodari za pribegle in ranjene Hercegovince in Bošnjake in za srbske ranjenike. XXXII. izkaz. Ob novi maši g. Andr. Podhostnika pri sv. Barbari v Halozah darovali so pri obedu za ranjene južne brate Srbe sledeči gg.: Podhostnik Andr., novomašnik 5 gld., Raič B., župnik 3 gl., Moses Slavoljub, trgovec 2 gld., Gregorec Ant., zdravnik 2 gld., Blaž Vatroslav, trgovec 1 gld., Zrnec Vekoslav, trgovec 1 gld., Seifried Jož., učitelj 1 gld., Igljč Fr., trgovec 1 gld., Glaser K., profesor 1 gld., Lautner Jož. 1 gld., Fetičkovič Jož., posestnik 1 gld., Belšak Andr., posestnik 1 gld., Fijačko Fr. predstojnik 1 gld., Golob Jože, posestnik 1 gld., Štumberger Fr., predstojnik 1 gld., Bezjak Filip, posestnik 1 gld., Korenjak Martin, posestnik 1 gld., Krambergar Jurij, malinar 1 gld., Podhostnik Vido, posestnik 1 gld., Kiršner Slavoljub, trgovec 1 gld., Podhostnik Ivan, mostninar 1 gld., gospa Rakuš Ana 1 gld., Badar 1 gld., gosp. Kostanjevec Micika, svatevca 1 gld., gg. bogoslovci 88 kr., gospa Blaž Amalija 80 kr., gospodna Reicher Ida 60 kr., g. Arnejčič Jož., posestnik 80 kr., Pichler Jož., filosof 50 kr., Žiher Jurij, predstojnik 50 kr., Štumbergar Jož., posestnik 50 kr., Geršak Jož., dijak 50 kr., Vidovič Ant., posestnik 50 kr., Gavez Ant. posestnik 40 kr., Šegula Fr., dijak 10 kr., Korošec Fr. 20 kr., gospod Valheger 20 kr., Klajderič Ana 20 kr., Klajderič Jera 20 kr., g. Kranjec Martin, posestnik 20 kr., Podhostnik Jož., posestnik 10 kr., Premožič Jož., posestnik 40 kr., Toplak Ivan, dijak 10 kr., Mendaš Filip, posesestnik 9 kr., gosp. Štumbergar Katarina 20 kr., g. Rakuš Ivan, posestnik 30 kr., Kranjec Božidar, posestnik 30 kr., Vračič Andr., kovač 20 kr., gospa Vidovič Marija 20 kr., g. Habjančič Fr. posestnik 20 kr., Babosek Fr., dijak 4 kr., Rakuš Fr., posestnik 20 kr., Vidovič Ivan, posestnik 20 kr., Strelec Vido, posestnik 20 kr., Trunk, dijak 10 kr., Korenjak Jož., posestnik 20 kr., Prašnički Fl., posestnik 20 kr., gosp. Podhostnik Jož., mesar 40 kr., Vidovič Filip, posestnik 10 kr., Kolednik Vido, posestnik 10 kr., Vidovič Vido, posestnik 11 kr., Kokolj Andr., 20 kr., Petrovič Jož., posestnik 20 kr., gospa Štumbergar Marija 20 kr., g. Korošec Jož., cerkovnik 10 kr., Petrovič Ivan, posestnik 20 kr., Kranjec Štefan, posestnik 20 kr., Arnoš Ant., dijak 14 kr., Frleš Ant., posestn. 20 kr., Berlek Matija, posestn. 30 kr., Kolarič Ivan, dijak 20 kr., Vogler Blaž 10 kr., 4 kr. Skupaj 45 gl. 10 kr. Gosp. R. M. v L. 1 gld. — Veselo društvo pri g. L. Verbiču v Borov-

nici 5 gld. — Gospa dr. Z-ova povoje in šarpije. Gdična. Micika Šesek iz Sp. Gamelj povoje in šarpije. — Gospodična T. povoje in šarpije.

Prejšnji izkazi 4304 gld. 84 kr., 1000 frankov v zlatu in 4 srebrne dvajsetice, skupaj tedaj 4355 gld. 94 kr., 1000 frankov v zlatu in 4 srebrne dvajsetice.

Odbor se pristrčno zahvaljuje za poslano in prosi še milodarov, ter se obrača še s posebno prošnjo do vas milosrdnih Slovencev, da pripravljate in nabirate šarpije (cufanja), raznovrstnih platnenih cunj, robcev, sploh platnenega blaga itd. Nabrane reči naj se pošljejo naravnost v Belgrad „društvu rudečega križa“ („crvenoga krsta“) ali našemu odboru za podporo pribeglih in ranjenih Jugoslovancev, ki bo stvari poslal na pravo mesto.

J. N. Horak,
predsednik.

Vaso Petričič,
denarničar.

Eksekutivne dražbe.

1. sept. 3. Jan. Ivanetič-ovo iz Metlike (5505 gl.). — 3. Fr. Flore-jevo iz Most (500 gl.). — 3. Andr. Komar-jevo iz Holmea (1926 gl.), vse v Kamniku. — 3. Fr. Markovič-ovo iz Pivke (1365 gl.) v Kranji. — 3. Leop. Maci-jevo na Brdu. — 2. Tone Češnik-ovo iz Palija (1360 gl.) v Postojni.

2. sept. 3. Mart. in Andr. Dakskobler-jevo iz Spodnje Sorice (420 gl.) v Loki. — 3. Andr. Cukale-jevo iz Pristave (420 gl.) na Vrhniki. — 1. Andr. Pogačar-jevo iz Zgošč (1090 gl.) v Radoljci. — 2. Jože Zevnik-ovo iz Gorenje Senice (1250 gl.) v Ljubljani. — 2. Ign. Gumar-jevo (452 gl.) na Brdu. — 2. Jože Božič-ovo iz Porečja (330 gl.) v Ipavi.

4. sept. 3. Boštjan Seljan-ovo iz Viča (244 gl.) v Ljubljani. — 2. Jak. Cerar-jevo iz Prapreč (1412 gl.). — 2. Tone Svetč-ovo iz Moravč (1200 gl.), obe na Brdu.

Telegrafične denarne cene 30. avgusta.

Papirna renta 66.60 — Srebrna renta 69.90 — 1860letno državno posojilo 111.25 — Bankina akcije 85.4 — Kreditne akcije 140. — London 120.80 — Srebro 101.75 — Ces. kr. cekini 5.81 — 20frankov 9.63 1/2.

Kapljice (duh) za gožo (krof)

izvrsten pripomoček za gožo (krof) pošilja po 1 gold.

V. Franz
v Holoubkau (Česko).

Pri njem se dobivajo tudi kapljice (duh) za putko (zoper putko in trganje po udih) 1 gold. 20 kr. (33—9)

V tiskarni družbe sv. Mohora v Celovcu so ravnokar na svetlo prišle:

SLOMŠEKOVE PESMI.

Zbral, vredil in izdal Mih. Lendovšek.

Slomšekovih zbranih spisov prva knjiga. Srednje 8° str. I.—XVI. in 256. Prodaja Jurij Lercher v Ljubljani, trdovezan iztis po 1 gld., broširan 90 kr. Dobivajo se po isti ceni tudi v Celji pri Drekslerju, v Celovcu pri Lieglu in Leonu, v Gorici pri Dase-u, v Gradcu pri Moserju, v Mariboru pri Fr. Leirerju in pri uredništvu „Slov. Gospodarja“, v Trstu pri Dase-u in Šimpfu, v Zagrebu pri Suppanu.

Kdor pa pošlje izdajatelju v Ptuj (Pettau) po nakaznici 1 gl. oziroma 90 kr., dobi knjigo takoj franco na dom poslano.

Opozorujemo še posebej č. gg. katete in učitelje na to, da zdaj ob koncu šolskega leta ni lahko dobiti lepšega darila za šolsko mladež, kakor so te Slomšekove pesmi. (39—6)